

KOLMAS SEKTORI KUNNAN TUOTTAMAN TUKIPER- HEPALVELUN TÄYDENTÄJÄNÄ

Marina Pulkkinen
Kandidaatintutkielma
Sosiaalityö
Avoin yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2023

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Jyväskylän avoin yliopisto
Tekijä Marina Pulkkinen	
Työn nimi Kolmas sektori kunnan tuottaman tukiperhepalvelun täydentäjänä	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Kandidaattitutkielma
Aika Kevät 2023	Sivumäärä 25+liitteet
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tutkielma kartoittaa kolmannen sektorin asemaa tukiperhetoiminnan tuottajana. Vuoden 2014 sosiaali- huoltolain muutoksen jälkeen tukiperhepalvelun saaminen kunnan tuottamana palveluna ei ole enää edellyttänyt lastensuojelun asiakkuutta, kuten oli aiemmin. Lapsiperheiden sosiaalipalveluihin sisältyvä tukiperhetoiminnan tarjonta on kysyntää pienempi. Tutkimuskysymykset ovat: Miten kolmas sektori voi vastata palvelutarpeeseen tukiperhepalvelujen tuottajana? Miten sosiaalilainsäädännön muutos on vaikuttanut tukiperhepalvelujen saatavuuteen?</p> <p>Tutkittavaa aineistoa tarkastellaan Margaret Archerin dualistisen yhteiskuntateorian kautta. Archerin teoriassa nähdään inhimillisen toimijuuden olevan yksi tekijä yhteiskunnan rakenteiden muutoksessa. Archerin yhteiskuntateorian resurssien jakauman muutosprosessi löytää käytännön yhtymäkohdan Sotemuutoksen myötä tapahtuvasta palvelujen uudelleenjärjestelystä.</p> <p>Tutkimus aineisto koostuu kahdesta kotimaisesta tukiperhetoimintaa käsittelevästä väitöskirjasta, yhdestä Euroopan sosiaalipalvelujen muutosta käsittelevästä tutkimuksesta ja kahdesta vertaisarvioidusta artikkelista.</p> <p>Aiemmin tukiperhepalvelun arviointi on ollut hyvin tunnepohjaista ja laatuksien muodostaminen olisi ensisijaista, jotta asiakasprosessinkin seuranta olisi helpompaa sosiaalityöntekijän näkökulmasta. Tukiperheen käyttöteoria on kirjattu vasta kaksi vuotta sitten, ja välineet toiminnan vaikuttavuuden ja laadun mittaamiseen ovat vasta muotoutumassa, (LATU-hanke). Kolmannen sektorin ja kunnan palvelujen välillä on osaamisvajetta, ja uutta toiminta- ja johtamiskulttuuria kaivataan yhteistyön pohjaksi. Tukiperheenä toimivien perheiden vertaistuki ja aineettomat palkkiot voinevat lisätä tukiperheeksi ryhtyvien määrää, työstä saatavan riittävän rahallisen korvauksen ja arvostuksen ohella.</p>	
Asiasanat kolmas sektori, tukiperhe, tukiperhetoiminta,	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

KUVIOT

KUVIO 1	Palveluntuottajien jakauma.	11
---------	----------------------------------	----

TAULUKOT

TAULUKKO 1	Palveluntuottajien luokittelu	10
------------	-------------------------------------	----

TAULUKKO 1	Aineistonhankintataulukko.....	liite 1
------------	--------------------------------	---------

TAULUKKO 1	Aineiston tulokset	15-17
------------	--------------------------	-------

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUKSEN YHTEISKUNTATEOREETTINEN VIITEKEHYS	3
3	KUNNALLA SÄILYY VASTUU ULKOISTETUISTAKIN PALVELUISTA	6
4	KOLMANNEN SEKTORIN MERKITYS PALVELUNTUOTTAJANA.....	8
5	TUTKIELMAN AIKATAULU JA AINEISTON HANKINTA	12
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
7	TUTKIMUSTULOKSET.....	18
8	JOHTOPÄÄTÖKSET JA EETTINEN POHDINTA.....	21
	LÄHTEET	24

LIITTEET

1 JOHDANTO

Kandidaatintutkielmanani tein integroidun kirjallisuuskatsauksen kvalitatiivisesta aiheistosta. Aiheen valintaan vaikutti kiinnostukseni tukiperhetoimintaa kohtaan. Tukiperhetoiminta voi olla lastensuojelulain tai sosiaalihuoltolain alainen palvelu, jonka sosiaalityöntekijä myöntää perheelle palvelutarpeen arvioinnin jälkeen. Palvelutarpeen arvio voi kestää viikkoja ja sen jälkeen tukiperhepalvelun myöntämisen prosessi on myös aikaa vievä. Lapselle sopivan tukiperheen löytymistä voi joutua odottamaan pitkän aikaa. Kuukausien mittainen odotus voi perheen kriisin keskellä tuntua kohutuuttoman pitkältä ajalta, kun tukiperhettä tarvittaisi heti.

Aiemmissa sosionomiopinnoissani olin perehtynyt pinnallisesti myös palvelun tuotteistamiseen ja näin nykyisessä tukiperhepalvelussa kehityskohteita laatukriteerien ja käyttöteorian ja toiminnan organisoinnin osalta. Edellä mainituista syistä päädyin analysoimaan tutkielmassani tukiperhetoimintaa. Tukiperhetoiminta on palvelu, jossa tuettava lapsi tai sisarukset vierailevat tukiperheessä yleisimmin kerran kuukaudessa. Tukiperheessä oloaikana lapsi osallistuu perheen normaaliin rytmiin ja arkisiin toimintoihin. Syyt tukiperheen tarpeeseen ovat moninaisia mutta yleisimmin asiakaina ovat yhden huoltajan perheet ja taustalla on eri syistä muodostuneita tuen tarpeita. Palvelusopimukset tehdään pääsääntöisesti puoleksi vuodeksi tai vuodeksi mutta niitä voidaan tarvittaessa jatkaa pidempäänkin. Koska tukisuhde perustuu aina molemminpuoliseen vapaaehtoisuuteen, ketään ei pakoteta ottamaan vastaan tukiperhettä. Tukiperheeseen pääsyä kuitenkin jonotetaan, sillä tukiperheiden määrä on vähäisempi kuin sen kysyntä. Tuettavat lapset ovat yleensä leikki- tai kouluikäisiä, sillä vanhemmille lapsille tukihenkilö on useimmiten tukiperhettä parempi vaihtoehto. (Korhonen, 2012, 15-28.) Tukihenkilön ja -perheen roolit vaihtelevat lapsen tarpeen mukaan, ihmissuhdeosaajasta arjen opastajaan ja vahvaan aikuiseen. Tuettavan itsetuntemuksen vahvistaminen ja erilaisten rajojen tunnistaminen ja noudattaminen voi sekin kuulua tavoitteisiin. Lapsen tukiperheessä ollessaan hänen siellä aikuiselle tuottama tieto välittyy tarvittaessa sosiaalityöntekijälle, ja tukiperhetoiminta on täten sosiaalityöntekijälle tietoa tuottava työväline.

Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan järjestämiseen, kehittämiseen ja ylläpitämiseen tarvitaan aikaa ja taloudellisia resursseja. Monissa kunnissa onkin todettu, että

toiminta tulee parhaiten organisoiduksi ja hoidetuksi, kun se on yhden työntekijän tai työparin vastuulla. (THL/lapset, nuoret, perheet.) Lasten kanssa työskenneltäessä palvelun koordinoija tarkistaa aina aloittavien tukiperheiden rikostaustat, ja toimintaa koskevat salassapitosopimukset solmitaan toiminnan alussa. Tarkastelemani ilmiön laajuutta kuvaa, että 2021 huhtikuussa Suomessa 3698 lasta kävi tukiperheessä ja jonossa oli noin 1645 lasta, (LATU-hanke).

Valitsin tutkielmani teoreettiseksi viitekehykseksi sosiologi Margaret Archerin kehittämän dualistisen yhteiskuntateorian. Dualismi- sana tarkoittaa kahtiajakautunutta, ja Archerin kriittisessä yhteiskuntateoriassa sillä viitataan yksilön ja yhteiskunnan rakenteiden väliseen yhteyteen tai eroon. Tutkielmani teoreettisessa viitekehyksessä kuvaan kunnan roolia palveluntuottajana ja määrittelen kolmannen sektorin toiminnan erityispiirteet palveluiden tuottamisessa. Työhöni sisällyttämä näkökulma kunnan palvelujen ulkoistamisesta on ajankohtainen, sillä kuluneiden viiden vuoden aikana maassamme aloitetun Sote- uudistuksen myötä kunnan palvelujen tuottaminen on muuttumassa. Maamme asukkaat ovat lähtökohtaisesti eriarvoisessa asemassa, sillä kuntien palvelutarjonnassa on paljon alueellisia eroja. (Heino, 2013, 86). Eri tasoisesti ulkoistettuja palveluja pyritään nyt ja tulevaisuudessa tuottamaan aiempaa kustannustehokkaammin. Kolmatta sektoria toivotaankin kunnan palvelujen täydentäjäksi sillä jo olemassa olevien organisaatioiden ja erityisosaamisen vuoksi. Työssäni tarkastelen kolmannen sektorin asemaa tukiperhepalvelun tuottajana tuoreen aineiston perusteella. Tutkimuskysymyksiksi valikoituivat:

Miten kolmas sektori voi vastata palvelutarpeeseen tukiperhepalvelujen tuottajana?
Miten sosiaalilainsäädännön muutos on vaikuttanut tukiperhepalvelujen saatavuuteen?

2 TUTKIMUKSEN YHTEISKUNTATEOREETTINEN VII- TEKEHYS

Päätin soveltaa tutkimukseeni Margaret Archerin yhteiskuntateorian osia koska hänen laaja-alainen teoria keskittyy yksilön ja yhteiskunnan välisten resurssien kehityskuluihin ja vaikuttavuussuhteisiin. Archer on kehittänyt kriittiseen realismiin perustuvaa ns. dualistista yhteiskuntateoriaansa 1970-luvulta lähtien, ensin yhteistyössä muiden kriittistä realismia edustaneiden ajattelijoiden Bhaskarin ja Bourdieun kanssa. Archerin teoria on kehittynyt muista poiketen erottamaan selkeästi yksilöä yhteiskunnan rakenteista. Archer on myös yhtenä harvoista kriittisen realistin edustajista nimenyt *inhimillisen toimijuuden* vaikuttavaksi elementiksi sosiaalisten rakenteiden muutosprosessia. Yksilöä ei dualistisen teorian mukaan voi koskaan nähdä täysin vapaana itsensä toteuttajana, vaan hänen elämänsä rakenteeseen vaikuttavat joko mahdollistaen tai estäen häntä ympäröivän yhteisön sosiaaliset rakenteet, sekä materiaaliset resurssit. Archerin mukaan yhteiskunnan todellisuuden prosessit muodostuvat aina jaksoista, jotka päättyvät kulttuurisen systeemin tai sosiaalisten rakenteiden muuttamiseen tai toistamiseen toimijoiden kehityksen rinnalla. (Archer, 1995, 168-169). Archerin mukaan sosiaalisessa maailmassa onkin jatkuvasti meneillään kolmenlaisia syklejä:

Sosiaalisten rakenteiden syklejä
Toimijoiden kehityksen syklejä
Kulttuurillisten muotojen muutoksen syklejä

Archerin tunnetuin ajattelumalli on sosiaalisten, kulttuuristen ja aineellisten rakenteiden muutosilmio, joka on nimetty *morfogeneesiksi*. Muutoksen tapahduttua siihen totuttelu ja omaksuminen on tilapäisesti paikallaan pysyvä l. *morfostaattinen* tila.

Morfostaattinen tila muuntuu jossain vaiheessa uudestaan morfogeneesiseksi tilaksi muuttuvien sosiaalisten rakenteiden, toimijoiden, kulttuurin tai inhimillisen tunteuksen johdosta. (Archer, 1995, 168-169.)

Archerin teorian mukaan ei ole mahdollista yhdistää täysin yksilön tai ryhmän resursseja yhteiskuntaan tai päinvastoin. Toimijan, joko yksilön tai yhteisön, kulttuurinen systeemi on aina poikkeava yhteiskunnan rakenteellisesta systeemistä. Sosio-kulttuuriset tapahtumat ajan saatossa ovat muokanneet kunkin toimijan omaa kulttuurista systeemiä, ja toiminnan taustalla voi olla erilaisia rajoitteita tai yhteistyötä mahdollistavaa erityisosaamista. (Archer, 1996, 107.) Yksilön ja yhteiskunnan rakenteen välinen *valta- ja vaikuttavuussuhde* on myös olennainen. (Piironen, 2013, 220). Ihmiselle tärkeiksi koettujen asioiden saavuttaminen edellyttää tuekseen toimivia sosiaalisia rakenteita ja kulttuurista systeemiä. (Archer, 2022 kotisivut.) Sosiaalityön kontekstiin vietyinä valta- ja vaikuttavuussuhdetta voisi kuvata esimerkiksi, jossa sosiaalityöntekijällä on valta-asema asiakkaaseensa, koska sosiaalityöntekijä päättää asiakkaalle myönnettävistä palveluista ja siten vaikuttaa asiakkaan elämään. Kunta palvelun tuottajana on puolestaan hallinnollisten rakenteiden kautta valta-asemassa sekä sosiaalityöntekijään että asiakkaaseen, määräten sosiaalipalveluiden käytettävissä olevien resurssien laadun ja määrän. Archerin teoriassa sosiaaliset rakenteet ja kulttuurinen systeemi kytkeytyvät aina myös materiaalisiin resursseihin. (Archer, 1995, 175).

Sosiaalisia ilmiöitä yksilön kannalta tutkittaessa tulisi Archerin mukaan ymmärtää ja selvittää myös hänen sosiaalinen verkostonsa, koska vuorovaikutuksen ja kanssakäymisen sosiaaliset roolit ja valtasuhteet määräytyvät aika-avaruudellisesti laajemmista sosiaalisen verkoston ja vallankäytön kokonaisuuksista. Ilmiöiden hahmottamiseksi tulee selvittää tutkittavan henkilön läheisverkostot riittävällä aikajänteelläkin, jotta ymmärrettäisi niiden vaikuttavuudet kokonaisvaltaisemmin. (Piironen, 2013, 17-18.) Yksilön toimintaan vaikuttaa aina hänen kulttuurillinen taustansa, joita tulee pyrkiä ymmärtämään hänen tilanteensa kokonaisvaltaisessa tarkastelussa. Ihmisen henkisen kasvun ja itsetuntemuksen myötä hänen kykynsä reflektoida minuuttaan suhteessa yhteiskuntaan ja kanssaihmiin luo hänelle inhimillisyyttä. *Inhimillinen toimijuus* on puolestaan liikkeelle laittava voima toiminnan kehityksen muutosykleissä, joissa tavoitellaan muutoksia eri asioihin eri aikakausina. Opiteut asenteet ja kasvukulttuuri ohjaavat valintoja pidempiaikaisesti. Kyky olla uskollinen omalle itselleen ja toimia tunnepohjaisesti voi olla ristiriidassa taloudellisen ajattelun, yhteiskunnan normien tai sosiaaliohjauksen tavoitteiden kanssa. Itsetuntemuksen kautta johdetut valinnat ovat uran ja elämän kehitykselle kuitenkin pidempikestoisia ja henkisesti palkitsevampia kuin lyhyen tähtäimen sitoumukset ehkä oman ideologian vastaisesti. (Archer, 2000, 83-85.)

Tutkimukseni aiheeseen ja ilmiön tarkasteluun vietyä Archerin teorian kautta voi tarkastella ja ymmärtää sote- muutoksen tavoittelemia palvelutuotannon muutosprosesseja. Palvelujen uudelleenorganisointeja niiden tuottajien, henkilöstön ja tietojärjestelmienkin kohdalla voidaan pitää morfogeneesin sykleinä. Kutakin muutos sykliä voi tarkastella sosiaalisen, kulttuurisen ja erilaisten resurssien kannalta. Taloudellinen näkökulma palvelujen tuottamisessa sisältyy resursseihin, kuten henkilöstön määrä ja heidän osaamisensaakin. Aikomus lähentää kolmatta sektoria kunnan sote- ja hyvinvointipalveluihin kustannuksia vähentäen vaatii kehityssyklin ja tapauskohtaisesti toimintakulttuurin muutoksiakin mukana olevilta toimijoilta. Tutkimukseni aihe yhdistettynä Archerin teoriaan muodostaa kysymyksen; *Miten yhdistää kolmannen sektorin yksilölliset toimintakulttuurit kunnan palvelutarjonnan rakenteisiin?* Yhteistyön muodostamiseksi näiden kahden toimijan välille tulee luoda uutta toimintakulttuuria ja sitä mittaavia välineitä. Tuottipa palveluja mikä taho hyvänsä, asiakkaan kuuleminen ja hänen *inhimillinen tuntemus* häntä itseään tai hänen perhettään koskevissa asioissa on hyvä tehdä näkyväksi.

3 KUNNALLA SÄILYY VASTUU ULKOISTETUISTA PALVELUISTA

Suomessa viimeisten viiden vuoden aikana toteutettu Sote-uudistus tarkoittaa sosiaali- ja terveyspalvelujen hallinnollista uudistamista. Uudistuksen kohteena ovat sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen, tuotanto ja rahoitus. Lainsäädäntömme mukaan kuntien tulee uudistuksen jälkeenkin tarjota kuntalaisilleen tarpeen mukaisia palveluja. Sosiaali- ja terveyspalvelu- uudistuksen taustalla vaikuttavia tekijöitä ovat muutokset väestön ikärakenteessa, väestöstämme yhä suurempi osa on ikääntyneitä ja he tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen ja arjessa selviytymiseen. Sote- uudistuksen tavoitteena on myös terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen Suomessa. (Hiih-lamo & Salin, 2020, 38.) Vuoden 2023 tammikuussa päättyvässä sote- uudistuksessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävissä vastuutoimijoina säilyvät kunnat, yhteistyössä maakuntien ja kuntayhtymien kanssa. (Brax, 2018, 5.) Sosiaali- ja terveys- palvelujen järjestämistä ja rahoitusta sekä tuotantoa ohjataan tulevaisuudessa yhä enemmän maakunnille. Kunnan tehtävien uudelleen määrittely vaikuttaa lasten, nuorten ja perheiden palveluihin, niiden järjestämiseen ja tuottamiseen. (Brax, 2018, 21-23.) Kunta voi nyt ja tulevaisuudessakin valita palvelujen järjestämistavan tuottamalla niitä itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa kuntayhtymänä, tai ostamalla tarvitsemansa palvelun esm. yksityiseltä toimijalta. Kunta voi myös perustaa itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa yrityksen tai liikelaitoksen haluamansa palvelun tuottamiseen. Vaikka kunta ulkoistaisi palvelun tuottamisen, vastuu palvelujen onnistumisesta ja asiakkaiden tyytyväisyydestä säilyy kuitenkin kunnalla. Halutessaan kunta voi järjestää kuntalaisilleen laajempaakin palvelua kuin laki edellyttää. (Kuntalaki 365/1995,2 §.) Kuntalaisten palvelut voidaan jakaa tuottamistavan mukaan hierarkisisiksi tai markkinasuuntautuneisiksi:

- Hierarkinen tapa tarkoittaa, että kunta tuottaa ja päättää palvelusta, sekä omistaa sen tuottamiseen tarvittavat resurssit, (henkilökunta ja tilat).

Hierarkisesti tuotettua palvelua ohjataan lisäämällä tai vähentämällä resursseja ja arvioimalla palvelun tasoa. Tuotannon tuloksellisuutta on kuitenkin vaikea arvioida kyseisessä tuotantotavassa.

- Markkinasuuntautunut ajattelutapa edellyttää palvelujen taloudellista tuottamista. Sote- muutoksen myötä on palvelutuotantoa tai sen osia kilpailutettu ja kunta voi tilata jonkun palvelun erilliseltä toimijalta yhteistyön ja kumppanuussopimusten perusteella. Palvelujen kilpailutus voi tapahtua joko aidoilla tai näennäismarkkinoilla. Ulkoistamisen syinä voi taloudellisen säästön lisäksi olla kunnan omien resurssien puute tai halu erottaa palvelu poliittisesta päätöksenteosta ja kunnan hallinnosta.

(Meklin, 2009, 255)

Palvelujen järjestämistapa vaikuttaa myös toiminnan ohjaustapaan. Kunnan oma tuotanto perustuu perinteisesti hierarkiseen johtamiseen oman viraston tai liikelaitoksen palvelutuotannossa. Kuntien yhteistyössä tuotettuja palveluja johdetaan yhteistyösopimuksilla mutta yksin tai toisten kuntien kanssa perustetun yhtiön tai yrityksen toimintaa johdetaan omistajaohjauksen kautta. Ostopalvelujen johtaminen perustuu puolestaan markkinaehtoiseen hallintaan ja sopimukseen. (Haveri & Anttiroiko, 2009, 203.) Palveluja kilpailutettaessa on uhkana huono hinta/laatu- suhde jos kilpailutuksessa on mukana vain vähäinen määrä tarjoajia. Kilpailutusta ei kannata toteuttaa niillä osa-alueilla, joilla ei ole kilpailua, sillä palvelun valvonnan määrä ja sen kohtuullisuus tulee sisällyttää kustannuksiin. Kunnan on järkevintä tuottaa itse ne palvelut, joissa sillä on erityisosaamista. (Korpela & Mäkitalo, 2008, 138-139.) Sote-uudistusten myötä myös järjestötoimintaan kohdistuu muutospainetta. Nykyisten kumppanuus- ja rahoitussuhteiden muutokset tulevat vaikuttamaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin. Hyvinvointialueiden johtohenkilöt sekä yhdistysten yhteyshenkilöt ajattelevat tulevaisuudessa kunnan yhdistyksille myöntämän taloudellisen tuen kaventuvan. (Brax, 2018, 21-23.)

4 KOLMANNEN SEKTORIN MERKITYS PALVELUN- TUOTTAJANA

Termi *kolmas sektori* viittaa kansalaisyhteiskunnan järjestöihin, yhdistyksiin ja säätiöihin, jotka toimivat vapaaehtoisuuden pohjalta "ei-voittoa tavoittelevasti". Kolmannen sektoriin kuuluviksi luokitellut organisaatiot vaihtelevat suuresti kooltaan ja toimijuudeltaan. Urheiluseurat, yhdyskuntien paikallisyhdistykset, avustusjärjestöt, seurakunnat ja erilaiset hyvinvointiorganisaatiot ovat kolmatta sektoria. (jyu/sanasto.) Suomessa on tällä hetkellä yli 100 000 rekisteröityä yhdistystä ja yhdistystoimintaa löytyy kaikilta yhteiskunnan aloilta eri tilanteisiin. 75 prosenttia suomalaisista kuuluu yhteen tai useamaan yhdistykseen. (soste.fi.) Vapaaehtoistoimintaan johtavat motivaattorit ovat altruismin lisäksi sosiaaliset. Tekijälle palkitsevaksi koettu vapaaehtoistoiminta voi tuottaa elämän sisältöä ja merkityksellisyyden kokemuksia. Esimerkiksi eläkeläiset ja syrjäytymisvaarassa olevat voivat pysyä aktiivisina toimijoina yhteisöissä vapaaehtoistoiminnan kautta. (kansalaisyhteiskunta.fi.) Archer näkee tärkeänä motivaattorina omassa yhteiskuntateoriassaan yksilön vaikuttamisen mahdollisuuden häntä koskeviin asioihin. Mikäli vapaaehtoistyöntekijä kokee voivansa vaikuttaa joko omaan toimenkuvaansa tai yhteiskuntaan laajemminkin, hänen motivaationsa luultavimmin kohoaa ja hän kokee itsensä tärkeäksi. Jotta kolmas sektori pääsisi toimimaan tuloksellisesti se tarvitsee myös yhteiskunnan rakenteita tukemaan omaa toimintaansa.

Yhdistysten vapaaehtoistyöstä alkaneet toiminnot ovat laajetessaan ja ammatillistuttuaan mahdollistaneet myös henkilökunnan palkkaamisen. Esimerkiksi Suomen sosiaalipsykiatristen yhteisöjen keskusliitto tuottaa kautta maan mielenterveys- ja päihdekuntoutujille suunnattuja kuntoutus- ja asumispalveluja työllistäen palkattua henkilöstöä useissa eri kaupungeissa Suomessa. (ssyk.fi.) Sama toimintamalli pätee maahanmuuttoviraston rahoittamiin maahanmuuttajapalveluihin, joiden käytännön toimintaa organisoi maassamme mm. SPR. Euroopassa käytävän Ukrainan sodan aiheuttaman pakolaismäärän nopeasti lisääntyttyä SPR:n vastaanottokeskusten määrä

on maassamme nostettu maahanmuuttoviraston pyynnöstä 12:sta 52:een vuoden 2022 aikana. (Punainenristi.fi.)

Archerin yhteiskuntateoriaan sisältyvä *inhimillisen toimijuuden vaikutus yhteiskunnan sosiaalisiin rakenteisiin* on toteutunut edellä mainitussa tapauksessa, kun yhteiskunta on vastannut pakolaisten tuen tarpeeseen. Koska palvelujen tuottamista on alettu yhä suuremmassa mitassa kilpailuttaa, yhtenä kehityssuuntana Euroopassa on nähty kolmannen ja yksityisen sektorin ryhtyvän yhteistyössä korvaamaan julkista palvelutuotantoa. Pohjoismaissa on perinteisesti korostettu kolmannen sektorin olevan pikemminkin julkista sektoria täydentävä kuin sitä korvaava tekijä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen osalta. (kansalaisyhteiskunta.fi.)

Archerin yhteiskuntateorian mukaan vallan jakauma sosiaalisissa, kulttuurisissa ja hallinnollisissa rakenteissa ohjaa resursseja pitkälti ”ylhäältä alaspäin”. Yhteiskunnalla on Archerin mukaan niin halutessaan edellytykset *sosiaalisten rakenteiden muutossykkien ja toimijoiden kehityksen syklien* avulla luoda tai estää *kulttuurillisten muotojen muutoksen syklejä*. Tutkimukseni tarkastelun kohteena oleva tukiperhepalvelu on yksi näistä kunnan sosiaalipalvelujen resursseista, joita johdetaan ylhäältä alaspäin. Tukiperhepalvelua tuottaa kunnan itsensä lisäksi eri tahojen omistamat liikelaitokset sekä yhdistykset ja yhteisöt. Maanlaajuisesti toimivia kolmannen sektorin tukiperhepalvelun tuottajia ovat Pelastakaa lapset ry ja SOS- lapsikylä. Palvelua tarvitsevia perheitä on monenlaisia, ja tukiperheitäkin on eri lähtökohdista ja erilaisin puitten. Palveluntarjoajan tukiperhekoordinaattorit tuntevat vapaaehtoisensa ja pyrkivät löytämään heidän resursseihinsa parhaiten yhteensopivat tukilapset. Alla oleva taulukko ryhmittelee tukiperhetoiminnan palveluntarjoajat lasten ominaisuuksien mukaan. LATU-hankkeen taulukossa kolmannen sektorin toimijuus näyttäytyy ennaltaehkäisevänä palveluna ns. normaaleilla lapsilla ja lapsen haastavuuden tai hoitoa vaativan diagnoosin vuoksi on ammatillinen tukiperhe nimetty paremmaksi vaihtoehdoksi kuin vapaaehtoistyöhön perustuva tukisuhdetoiminta.

TAULUKKO 1

Palveluntuottajien luokittelu		
Ammatillinen tukisuhde-toiminta	Vapaaehtoistyöhön perustuva tukisuhdetoiminta	Ennaltaehkäisevä tukisuhdetoiminta
kunnat ostavat palvelun	kunnat tuottavat itse	kolmannen sektorin tai järjestöjen tuottama
sosiaali- tai terveydenhuollon koulutustausta kokemusta erityislapsista	tavallinen perhe, vanhemmat voiva olla miltä alalta tahansa, ns. maallikkotoimijoita	ei vaadi LS- tai SHL- asiakkuutta perheet voivat hakea suoraan palvelun piiriin
lapsella hoitoa vaativa diagnoosi tai muuta haastetta, (esm. nepsy, agressiivisuutta)	lapsella ei haastavuutta, vähemmän oireilua	
tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, ammattillisuus,(raportointi, verkostotyöskentely)	rakennetaan usein lapselta tai perheeltä puuttuvaa läheisverkostoa tuetaan lapsen kasvua ja kehitystä, tarjotaan lapselta puuttuva perheen tai aikuisen malli	

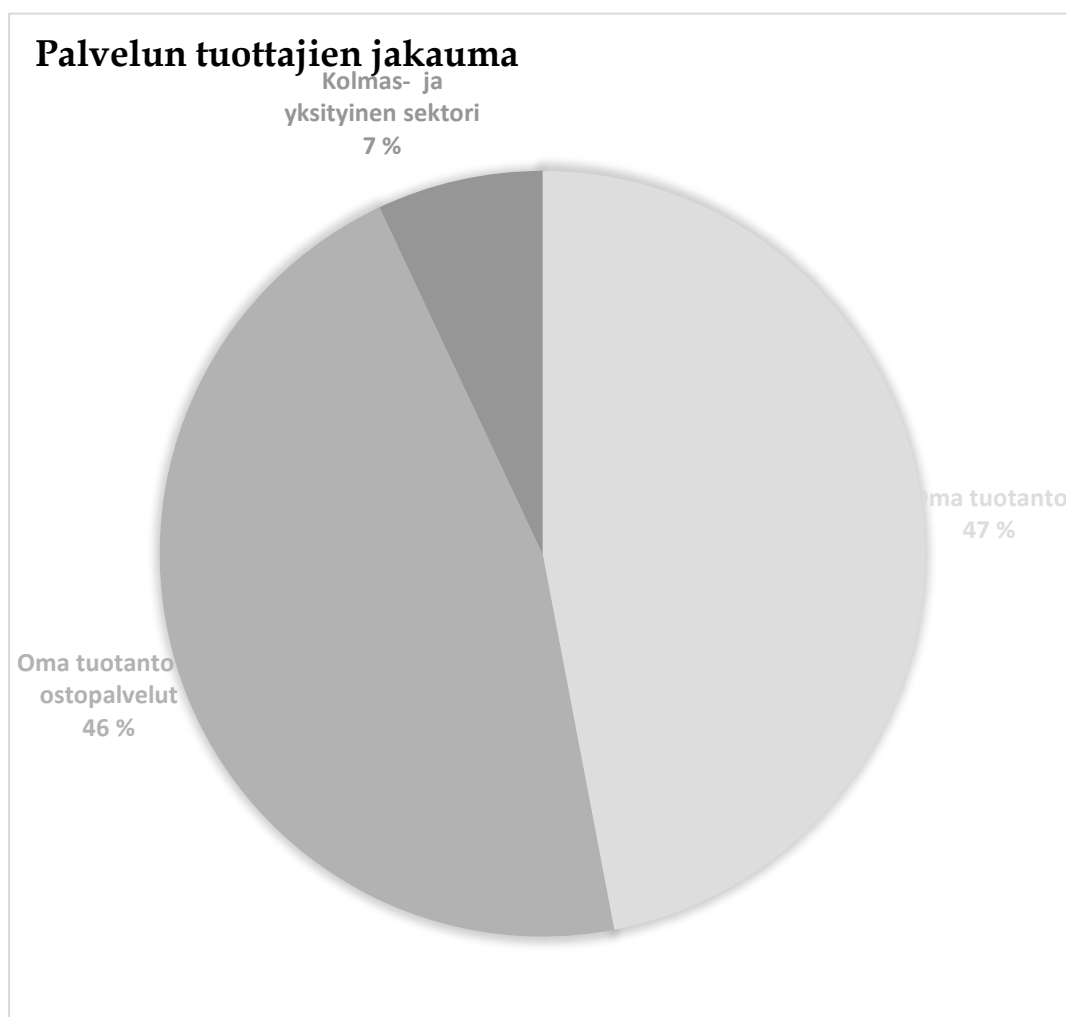
Mukaihtu LATU-hanke diat

Prosessina tukiperhetoiminnan alku on lapselle ja perheelle iso muutos. Lapsi pääsee vieraaseen mutta turvalliseen ympäristöön, jossa on erilainen perhekulttuuri ja erilaiset aikuiset kuin hänen syntymäkodissaan. Archerin yhteiskuntateorian muutossykli eli *morfogeneesi* on helposti yhdistettävissä tukiperhetoimintaan ja sen tavoitteisiin. Morfogeneesi on nimitys sosiaalisten rakenteiden muutosprosessille, jollaiseen lapsi perheineen tulee mukaan tukiperhetoiminnan alkaessa. Tutustuttuaan tukiperheeseen ja sen käytänteisiin mukautuessaan lapsellekin tulee tukiperheessä ollessaan vakiintunut tapa tehdä ja toimia. *Morfostaattinen* tila on ainakin hetkellisesti vakaa vaihe, ennen uutta eri syistä johtuvaa muutossykliä.

Tukiperheen vapaaehtoistyöstään saaman rahallisen palkkion määrä vaihtelee paljonkin riippuen siitä, onko toimintaa koordinoanut aatteellinen yhdistys, voittoa tavoitteleva yritys vai kuntien muodostama hyvinvointiyhtymä. Palkkio on pienempi

yhdistyksen kautta tehdystä aatteellisesta toiminnasta, kuin yritykselle tai kuntayhtymälle tehdystä suoritteesta. Tukiperheen saama kokonaiskorvaus koostuu kahdesta osasta: vuorokausipalkkiosta ja kulukorvauksesta. Kulukorvaus kattaa ruuat ja harrastukset, vuorokausikorvaus on enemmänkin palkkio käytetystä ajasta. Vuorokausipalkkioissa vaihteluväli on 25–65 euroa/vrk, kulukorvausten suuruus vaihtelee 10–52 euroa/vrk (LATU-hanke). Maanlaajuisesti tällä hetkellä tukiperhepalvelusta 47% on kuntien tai kuntayhtymien itse tuottamaa ja 46% kunnista tuottaa palvelun sekä ostopalveluna että itse tuottaen. Palvelun ostamiseen kokonaan järjestöiltä tai yksityiseltä sektorilta on päätyntä 7% kunnista. (LATU-hanke/ diat.) Ei ole tietoa siitä, miten suhteet jakautuvat 7% sisällä kolmannen sektorin ja tukiperhepalvelua myyvien yritysten kesken.

KUVIO 1

Mukailtu LATU- hanke dia

5 TUTKIELMAN AIKATAULU JA AINEISTON HANKINTA

Tutkielmani aikataulutavoite oli analysoitavan materiaalin kerääminen jo syyskuussa, ja osapuilleen siinä onnistuinkin. Yllättävän aikaa vieväksi osoittautui kuitenkin teoreettisen viitekehyksen ja yhteiskuntateorian valinta, joskin asiakokonaisuuden sisäistäminen oli hyödyllinen oppimiskokemus. Minulla oli onnekseni useita päiviä viikossa, jolloin pystyin keskittymään työhöni päiväsaikaan. Olin koko alkusyksyn kuitenkin tutustunut kirjallisuuskatsauksen materiaaliin, joten oletin analysointivaiheen käyvän nopeastikin ”tutun” aineiston pohjalta.

Kirjallisuuskatsauksen aineistonhaussa käytin seuraavia tietokantoja: Google, Journal.fi, JYKDOK, Melinda, Janus-artikkelitietokanta. Hakusanoina minulla oli: ”tukiperhe”, ”tukiperhetoiminta” sekä ”lapsi tukiperheessä”. Suomalaisia ajantasaisia väitöskirjoja tukiperhetoiminnan aiheesta löytyikin kaksi: Svenlin, Anu-Riina: Kannatteleva ja jännitteinen tukiperhetoiminta, (2020) sekä Lehto-Lundén, Tiina: Lapsi tukiperheessä, (2020). Melindasta löytyi Svenlinin kirjoittama artikkeli, jonka suljin pois liiallisen toiston vuoksi. Janus-lehden artikkelitietokannasta löysin artikkelin; Lapsi- ja perhepalveluiden ammattilasten näkemyksistä moniammatillisen palvelutarpeen ja ympäristön muutoksesta. Hakusanalla ”kolmas sektori” tuli paljon osumia, mutta ne eivät sisällöltään olleet aiheeseeni vietyinä relevantteja. Lisämateriaalin ja vertailun vuoksi laajensin hakua Journal.fi sivustolle, ja vertaisarvioituista artikkeleista löytyi aihetta sivuava artikkeli lapsiperheiden sosiaalisesta tuesta korona-aikana hakusanoilla ”kolmas sektori, tukiperhe”. Aineistohakutaulukko, liite 1.

Aineistoon tutustuessani havaitsin näkemyseroja sisältyvän näinkin pieneen aineistoon. Aineistoa etsiessäni laitoin aineistopyynnön myös Pelastakaa lapset ry:lle ja SOS lapsikylään. SOS lapsikylästä Katri Finne ehdotti, että tutustuisin Svenlinin ja Lehto-Lundenin yhteistyössä parhaillaan tekeillä olevaan tutkimukseen: Lapsen tukena – tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä, (LATU). Kyseinen ”LATU”- tutkimus tarkastelee tukihenkilö- ja tukiperhetoiminnan laatua ja

määrää valtakunnallisesti. Tavoitteena hankkeella on kehittää arviointitapa toiminnan hyvinvointivaikutuksille lapsilähtöisestä prosessinäkökulmasta. Jyväskylän yliopiston vielä keskeneräisen tutkimuksen kotisivuilta sainkin tutkielmaani arvokasta tilastotietoa toiminnan nykyisestä laajuudesta. (LATU hanke.)

Aineiston löytäminen tutkimukseeni vaikutti ensin helpolta, olihan aiheesta julkaistu peräti kaksi väitöskirjaa vuonna 2020, ja olin etukäteen jo lukenut molempia kirjoja heti niiden ilmestyttyä. Tavallaan olin analysoinut osaa aineistosta etukäteen ja lisäaineiston myötä tein alitajuista analyysia työn muiden osien rakentumisen myötä, (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 223). Tutkittavasta ilmiöstä halusin luonnollisesti tietää sen laajuuden Suomen mittakaavassa ja etsin eri lähteistä tietoa, kuinka paljon tukiperheitä suomessa olisi. Kyseistä tietoa etsiessäni jätin aineistopyynnön myös THL:n, jotta saisin tietää heidän tilastoistaan tukiperheiden määrän suomessa. Minulle vastattiinkin sähköpostitse, että Suomessa oli vuonna 2021 lastensuojelun asiakkaita 55 000, mutta tukiperheiden määstä ei heillä ole mitään tilastotietoa. Yrittäessäni reflektoida jo olemassa olevaa tietämystäni tutkielmaani ilmeni myös, että viitteiksi valitsemisani väitöskirjoissa perehdytty sosiaalipalvelujen muutokseen palvelujen ulkoistamisen ja kolmannen sektorin toimijuuden kannalta. Kirjat käsittelivät enemmänkin tukiperhetoimintaa palvelunkohteena olleiden lasten kokemusten näkökulmasta. Aineistooni löytämät artikkelit käsittelivät puolestaan kolmatta sektoria ja sen osallisuutta palveluntarjoajana.

Tarkasteluun valitut viitteet täyttivät aineiston kelpoisuuden kriteerit, sillä artikkelit olivat vertaisarvioituja ja kaksi kirjoista oli väitöskirjoja, kolmas aineistoksi valikoitunut kirja oli englanninkielinen tieteellinen tutkimus sosiaalipalvelujen muutosprosessista Euroopan mittakaavassa. *Social Services Disrupted, Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity* -kirja sisälsi aineistoa kolmannen sektorin roolista sosiaalipalvelujen muutoksessa eri Euroopan maissa. Kaikki materiaali oli uudehkoa ja kansallinen aineisto nivoutui tukiperhepalvelujen saataavuutta ohjanneen lainsäädännön muutoksen jälkeiseen aikaan. Kirjallisuus analyysiini valikoituneet lähteet on tarkemmin kirjattu aineistonanalyysin taulukkoon.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Kandidaattitutkielmassa selvitän olemassa olevan tutkimustiedon avulla kolmannen sektorin toimijuutta tukiperhepalvelujen tuottajana Suomessa tällä hetkellä. Integroidun kirjallisuuskatsauksen kautta kartoitan myös kehittämiskohteita. Aihe on merkityksellinen, sillä palvelulle olisi paljon enemmän kysyntää kuin sitä nykyisin tuotetaan. Lähteiksi valikoitunut aineisto on eri näkökulmista tuotettua ja tästä syystä aineisto antaa ilmiöstä hyvin kattavan kokonaiskuvan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, 260.) Analysoinnissa käytän apuna sisällön erittelyä taulukon avulla. Tutkimuskysymykseni tutkielmassani ovat:

Miten kolmas sektori voi vastata palvelutarpeeseen tukiperhepalvelujen tuottajana? Miten sosiaalilainsäädännön muutos on vaikuttanut tukiperhepalvelujen saatavuuteen?

Lopulliseksi aineistoksi valikoituneista tutkimuksista ja artikkeleista tein taulukon, (TAULUKKO 3), josta ilmenee tekijät, tutkimuspaikka ja vuosi, tutkimuksen tarkoitus, aineisto ja aineiston keruu ja keskeiset tulokset. Lähteistä Flavia, Anttonen, Mätzke- toimittama englanninkielinen teos käsittelee hyvin kattavasti ja syvällisesti ilmiötä sosiaalipalvelujen muutosprosessien taustalla sekä uusia käytäntöjä eri Euroopan maissa kansallisin eroavaisuuksin. Heino & Kara- käsittelevät puolestaan artikkelissaan tukea saaneen perheen vanhemman tunteja heidän saamasta sosiaalisesta tuesta mm. tukiperhepalvelun kautta. Nieminen, Vierula, Paavilainen, Pösökuvaavat Moniammatillisen palvelutarvearvioinnin muutosta sosiaalityöntekijöiden näkökulmasta lapsi- ja perhepalveluita palvelutarpeen arvion prosessissa. Perheille suunnattavien palvelujen myöntämisen oikea-aikaisuutta suhteessa tarpeeseen on tarkasteltu vuosien 2018-2019 aikana. Lehto-Lundén ja Svenlin- kuvaavat omissa väitöskirjoissaan tukiperheen käyttöteorian lisäksi pitkälti lapsen kokemusta saadusta

palvelusta sekä kannattelevan tukisuhteen muodostumista tukea saaneen perheen näkökulmasta.

TAULUKKO 3

Aineiston tulokset	
Tutkimuksen tarkoitus	Keskeiset tulokset /kehittämiskohteet?
<p>Aineisto Tutkimus: Social Services Disrupted, Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity Tutkimuksen tekijät, tutkimuspaikka ja -vuosi Flavia, Anttonen, Mätzke Toim. 2017, Cheltenham, Edward Elgar Publishing</p>	
<p>Kirjassa kartoitetaan sosiaalipalvelujen asemaa ja kattavuutta eri Euroopan maissa. Ulkoistusten ja kilpailutusten vaikutusta palvelutarjontaan ja kolmanteen sektoriinkin on verrattu eri maiden kesken. Kirjan tavoitteena eurooppalaisten sosiaalipalveluiden muutosten kriittinen analysointi ja tunnistaminen.</p>	<p>Tulevaisuudessa yhteiskunnan muutos nähdään alhaalta päin tarveperustaisesti organisoituvaksi yhteisötoiminnaksi ylhäältä ohjatun toiminnan sijaan. Eri elämänvaiheisiin sopivien yhteisöllisyyden muotojen ja osallisuuden vahvistuminen tarvitsee yhteiskunnalta sosiaalisia rakkaita tukemaan.</p>
<p>Aineisto Artikkel: Lapsiperheiden vanhempien kuvaukset saadusta tuesta poikkeusolojen aikana Tiede & edistys, Vuosikerta 45, Nro 3, Sivut 252-266 Tutkimuksen tekijät, tutkimuspaikka ja -vuosi Heino & Kara, 2021, Helsinki, Helsingin yliopisto</p>	
<p>Artikkelissa tarkasteltu lapsiperheiden vanhempien kuvauksia saadusta sosiaalisesta tuesta keväällä 2020 koronaviruksesta johtuneiden poikkeusolojen ja sosiaalisen eristämisen tilanteessa.</p>	<p>Pandemiasta johtunut sosiaalinen eristäytyminen on lisännyt perheväkivallan ja lasten kaltoinkohtelun riskiä. Sosiaalisen tuen merkitys nimetään kannattelevaksi voimavaraksi käytännön auttamistyöhön liittyvän emotionaalisen tuen lisäksi.</p>

<p>Aineisto Tutkimus: Lapsi tukiperheessä. Eksistentiaalis-fenomenologinen tutkimus lasten kokemuksista Tutkimuksen tekijät, tutkimuspaikka ja -vuosi Lehto-Lundén, 2020, Helsinki, Helsingin yliopisto</p>	
<p>Tutkimuksessa lasten näkökulman kautta tarkasteltu minkä merkityksen tukiperhe-toiminnan kokemus on tuottanut lapselle itselleen.</p>	<p>Lasten on havaittu kiintyvän paikkoihin ja heille on merkityksellistä se toiminta, joka tapahtuu tukiperheessä. Myös tukiperheen aikuisten asenne ja vallan ja kautuminen lasta kohtaan vaikuttaa lapsen kokemukseen palvelusta. Siirtymät, toimintaympäristöt, yhteinen tekeminen ja perheen lemmikit ovat osoittautuneet lapsille merkityksellisiksi.</p>
<p>Aineisto Artikkeli: Moniammatillinen palvelutarvearviointi Muutoksessa ja Muuttuvassa ympäristössä: lapsi- ja perhepalveluiden ammattilaisten näkemyksiä. Janus: Sosiaalipolitiikan Ja Sosiaalityön Tutkimuksen Aikakauslehti, 28(3), 237-253. Tutkimuksen tekijät, tutkimuspaikka ja -vuosi Nieminen, Vierula, Paavilainen, Pösö. 2020, Tampere, Tampereen Yliopisto</p>	
<p>Artikkelissa kuvataan sosiaalityöntekijöiden näkemyksiä lasten ja perheiden palvelutarpeiden arviointiin liittyvän moniammatillisen yhteistyön ja tiedonvaihdon tilasta ja muutoksista vuodesta 2018 vuoteen 2019.</p>	<p>Sosiaalityöntekijöillä on haasteita moniammatillisen yhteistyöprosessin rakenteellisessa ja käytännöllisessä johtamisessa. Kompleksisissa asiakastapauksissa jaetun tietopohjan mahdollistaminen kollegoiden kanssa koettiin hyvänä mallina.</p>

<p>Aineisto</p> <p>Tutkimus: Kannatteleva ja jännitteinen tukiperhetoiminta. Lastensuojelun tukiperhetoiminnan käyttöteoria ja tukisuhteet</p> <p>Tutkimuksen tekijät, tutkimuspaikka ja -vuosi</p> <p>Svenlin, 2020, Jyväskylä, Jyväskylän yliopisto</p>	
<p>Tukiperhetoiminnan käyttöteorian kirjaiminen, tukisuhteiden synty ja vaikutus prosessin analysointi. Tutkittu tukiperhepalvelun vaikutusta palvelua saavien perheiden elämään kriittisen realismin ja siihen perustuvan KAIMEr-teorian avulla.</p>	<p>Tukiperhetoiminnan käyttöteorian tunnistaminen ja sen selittäminen. Tutkimus selkiyttää tukitoimen asemaa lastensuojelun kokonaisuudessa mahdollistaen lapselle syntymäkodista poikkeavan perheen toimintakulttuuriin tutustumisen. Selvitetty aikuisten välisen vuorovaikutuksen laatua tukitoiminnassa ja tukisuhteen syntymiseen ja tuen rakentumiseen vaikuttavia seikkoja.</p>

7 TUTKIMUSTULOKSET

Tukiperhepalveluista ei ole olemassa aiempaa tilastotietoa, jonka perusteella voisi arvioida ilmiön määrällistä kehittymistä ennen ja jälkeen vuoden 2014 lainmuutoksen. Kolmannen sektorin tuottaman tukiperhepalvelun asiakasmäärän tiedetään kuitenkin melkein kolminkertaistuneen 20 vuoden kuluessa. (Lehto-Lunden, 2020, 12-13.) Palvelun kysyntä on edelleen tarjontaa suurempaa.

Koska kunnan tuottama tukiperhepalvelu myönnetään sosiaalityöntekijöiden harkinnan perusteella, sen saaminen edellyttää sosiaalihuoltolain mukaista asiakkaan ja perheen tilanteen arviointia. Sosiaalilainsäädännössämme ei kuitenkaan ole tarkasti määritelty asiakkaan oikeuksia palveluihin, (paitsi hoitotakuu ja 75-vuotiaiden palvelutarpeen arviointi), palveluiden myöntämisen harkinnanvaraisuus tekeekin niistä kunnalle hyvän säästökohteen. Saatavuuden ehtoja tiukentamalla palvelun pariin pääsevien asiakkaiden määrä vähenee ja tällöin muodostuu hetkellistä taloudellista säästöä. Palvelun hinnoittelu ylöspäin puolestaan vähentää sen käytön määrää ja laadun heikentämisen kautta palvelun kysyntä hiipuu tuottaen taloudellista säästöä. (Anttonen, 2017, 371.) Valtioiden ja kunnan talousrakenteiden kantokyvyn nähdään tulevaisuudessa alenevan pohjoismaissakin. Tästä syystä kunnallisten palvelujen enustetaan osassa aineistoa muodostuvan tulevaisuudessa aivan viimesijaiseksi tukimuodoksi. Kunnat ovatkin jo tehostaneet kannattavuuttaan, ja nopeaa tuottoa tavoittelevat ulkoistetut toimijat ovat jäämässä historiaan (Flavia, 2017, 391-408.) Kunnan tuottaman palvelun rinnalla on olemassa yksityisten yritysten sekä kolmannen sektorin tuottamaa tukiperhepalvelua. Kolmannen sektorin organisoimiin tukiperhepalveluihin ei tarvita sosiaalihuoltoa vaan perheet voivat hakea sitä suoraan palveluntuottajalta.

Sosiaalihuollon tai lastensuojelun palvelutarpeen arviointia ohjaavan sosiaalityöntekijän ammattitaito ja hänen alueellisen palvelutietämyksen hallinta vaikuttaa siihen miten kolmatta sektoria osataan nyt tai tulevaisuudessakin yhdistää kunnallisiin palveluihin. Yhteistyössä sosiaalihuollon ja kolmannen sektorin kanssa on nykyisin

epätietoutta siitä, mitä asioita asiakasperheestä voi kertoa eteenpäin. Tiedon puutteet ja varaukselliset ennakoasenteet rajoittavat yhteistyötä. (Nieminen, Vierula, Paavilainen, Pösö, 2020). Sosiaalipalveluissa kuvataan olevan tällä hetkellä olevan "täytännönpano"-aukon, jota kolmas sektori ei vielä ole kyllin organisoitunut ja osaava ottaakseen vastuulleen. Jo olemassa olevien yhdistysten johtotehtävissä olevat henkilöt ovat olleet usein luottamustoimissaan jopa vuosikymmeniä ja eikä heiltä löydy enää muutoshalukkuutta tai resursseja uusiin haasteisiin. Kolmannen sektorin johtamiskulttuuri tarvitsisi organisonnin ja ohjauksen ajantasaistamiseen seuraavaa sukupolvea ja digiloikkaa, vastatakseen muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Auttamatta jää nykyisellään se osa palveluntarvitsijoista, joiden tilanne ei ole vielä niin huono, että kunta ottaisi siitä koppia, mutta tuelle olisi kuitenkin tarvetta.

Teoreettisessa viitekehyksessä esitin kysymyksen kolmannen sektorin toimintakulttuurin yhdistämisestä kunnan palvelutarjonnan rakenteisiin. Jotta kolmas sektori voisi vastata matalan kynnyksen palvelutarpeeseen, täytyisi tietojen jakamisen olla nykyistä avoimempaa ja ulottua yli organisaatorajojen. Kertaluontoisen uudistuksen sijaan työskentely- ja toimintatapakulttuurin muutos pitäisi saada pysyvästi uudistuskäytännöksi työskentelytavaksi. (Nieminen, Vierula, Paavilainen, Pösö, 2020). Euroopan tasolla muuttunutta sosiaalipalvelujen kenttää tarkastellaan monessakin jo olemassa olevassa kolmannen sektorin organisaatiossa yhä "vanhojen silmälasien" läpi. Muutoksen tapahtuminen yhteiskunnassa kyllä havaitaan, mutta toiminnan johtaminen tulevaisuuteen tarvitsee parempaa sitoutumista ja resursseja ajantasaistukseen. Tulevaisuudessa auttamistyö voisi olla enemmän ruohonjuuritasolta lähtevää, vaihdantataloutta ja naapuriapua, joka laajenisi digitalisaation kautta omaksi verkostokseen ilman raskasta toiminnanohjausta ja organisaatiota. (Flavia, 2017, 391-408.)

Palvelujen vaikuttavuus kytkeytyy henkilöstön ja palvelujen määrällisen riittävyyden ohella vahvasti laadullisiin tekijöihin. Tukiperhepalvelun käyttäjän eli lapsen kokemus toiminnan sisällöstä on tutkimustietona edelleen pienimuotoista, piste-mäistä ja hajallaan. Lasten elämäntilanteisuutta huomioivalle tutkimukselle on täten olemassa yhteiskunnallinen tilaus, koska se auttaa ymmärtämään tukimuodon sisältöjä palvelun käyttäjien lähtökohdista. (Lehto-Lunden, 2020, 148.) Tukiperhetoiminnan käyttöteoria nimetään uusissa tutkimuksissa vanhempia tai vanhempaa kannatteleväksi kumppanuudeksi, joka antaa syntymäperheelle hengähdystauon lapsenhoitotyöstä kerran kuussa. Lapselle tukiperhe mahdollistaa perustarpeista huolehtimisen lisäksi virikkeitä ja esittelee lapselle erilaisia toimintamalleja arjen käytäntöihin. Tukiperhe vahvistaa perhettä väliaikaisesti mutta tavoitteena on, että tukiperheen, lapsen ja vanhemman välille syntyy luottamuksellinen ihmissuhde. (Svenlin, 2020, 5.) Tukiperheen toivotaan usein myös antavan lapselle kahden vanhemman perhemallin. Toisaalta kahden vanhemman taloudessa asuvan lapsen on myös hyödyllistä oppia, että yksikin vanhempi pärjää perheen huoltajana. Tukiperheenä voi esimerkiksi kahden

vanhemman perheelle toimia yksinhuoltajakin, tai sateenkaariperhe. Suhteet tukiperheen ja tukea saavan perheen välillä muodostuvat hyvin yksilöllisiksi, vastavuoroisista ystävyyssuhteista vain prosessin ajan kestäviin kumppanuuksiin. (Svenlin, 2020, 184-194.)

Tukiperheen tuottama konkreettinen tuki lasten hoitoapuna inhimillistyy ja saa usein myös *emotionaalisen* sisällön sen kohteena olevalle; välittämisen, huolenpidon ja ymmärryksen osoituksena. Saatu *emotionaalinen tuki* mahdollistaa arjen ennakoitavuutta ja sen hallintaa, vahvistaen saajalleen itsearvostusta ja selviytymisuskkoa. *Sosiaalinen tuki* on puolestaan asioiden jakamisesta ja yhteistä pohdintaa samassa tilanteessa olevan tai sitä ymmärtävän ihmisen kanssa. Sosiaalinen tuki luo saajalleen "puskuria" stressiä vastaan ja lisää siten hyvinvointia ja jaksamista ikään kuin kannatellen perhettä. (Heino & Kara, 2021, 10-11.)

Archerin teorian kautta *inhimillisen toimijuuden vaikutus* lapsiperheiden palvelujen *sosiaalisiin rakenteisiin* ei ole täysin toteutunut tukiperhepalvelun osalta kunnan tai kolmannen sektorin tuottamana palveluna, koska kysyntä ja tarjonta eivät ole löytäneet uusia rakenteita kohdatakseen tasamääräisinä. Elementit tukiperheiden määrän kasvattamiselle ovat kuitenkin olleet olemassa, ja digitalisaation kautta työn dokumentointikin on helpottunut.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA EETTINEN POHDINTA

Aiemmissa sosionomiopinnoissani olen törmännyt palvelun tuotteistamisen ideaan. Jostain syystä tutkielman aihetta miettiessäni mieleeni pulpahti ajatus; ”mitä vaatisi, että tukiperhepalvelusta saataisi tasalaatuinen ja vaikutukseltaan mitattavissa oleva tuote hajanaisen ja tunneperustaisen palvelun sijaan?”. Ajallisesti tukiperhesuhteen voi kestää puolesta vuodesta useisiin vuosiin ja prosessin dokumentointitavat ja kattavan tiedon saanti vaihtelevat. Tukiperhetoiminnassa ei ole tällä hetkellä käytössä arviointilomakkeita eikä -menetelmiä, joiden avulla tukitoimien laatukriteerejä ja vaikutuksia voitaisiin systemaattisesti seurata. Tukiperheen nykyisen käytännön mukaan laatimat raportit tukiviikonlopuista antavat vain yhden näkökulman toiminnasta. Palveluahan on tällä hetkellä ilmeisen monen tasoisten tuottajien tarjoamana, ja yhtenevät laatukriteerit olisi hyvä olla myös sosiaaliohjauksen näkökulmasta. Lakiin kirjattu lapsen kuuleminen häntä koskevassa asiassa on tässä palvelun tuottamisen yhteydessä haastavaa, sillä lapsen toiveet eivät välttämättä ole niitä asioita, joita hän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti tarvitsisi.

Tutkielmani etenemisen myötä sain tiedon yhä keskeneräisestä hankkeesta, joka osin vastaa minua mietityttäneeseen palvelun tuotteistamisen haasteeseen. Vielä keskeneräinen LATU-hanke tuottaa välineitä tukiperhetoiminnan arviointiin mm. nimeämällä tukiperhetoiminnan menetelmiä ja kartoittamalla lapsen, tuettavan perheen ja tukiperheen inhimillistä kokemuksen palvelusta, (liitteet 2-4). Uusi tutkimus tukiperhepalvelusta on tärkeä tulevaisuudessakin taloudellisesta, kulttuurisesta sekä sosiaalisesta näkökulmasta. Voidaanhan varhaisen puuttumisen avulla ennaltaehkäistä lapsiperheiden ongelmien kasautumista ja pitkittymistä, mikä säästää yhteiskunnan resursseja tulevaisuudessa.

Palvelujen taloudellisen tuottamisen näkökulmasta kunnan on loogista pyrkiä delegoimaan matalan kynnyksen palveluja erityisesti hyvinvointipalveluista tulevaisuudessa enemmänkin kolmannen sektorin vastuulle. Sosiaalisten rakenteiden muutos syklejä ja toimijoiden kehityksen syklejä onkin laitettu alulle Sote-prosessissa, ja

muutostyö tulee jatkumaan. Koska $\frac{3}{4}$ osaa maamme kansalaisista kuuluu johonkin yhdistykseen tai järjestöön, näitä jo olemassa olevaa organisaatiota hyväksi käyttäen pystyttäisikin ehkä luomaan lisää uusia toimintamuotoja kolmannelle sektorille. Matalan kynnyksen Sote- ja hyvinvointipalveluita voisi tuottaa vapaaehtoisvoimin mutta vaativamman tason palveluiden tuottamiseen tarvittaisi erityisosaamista ja palkattua henkilökuntaa. Kunnan vastuulle on edelleen jäämässä kaikista haastavimpien lasten tukiperhepalveluiden tuottamisvastuu. Nähtävissä on jo tukiperhetoimintaa vähemmän sitouttavan vapaaehtoistyön kehittymistä kolmannella sektorilla. Ns. "Kamu"-toimintaa on markkinoitu jopa tienvarsien ulkomainoksissa. Kamu- on matalan kynnyksen tukipalvelu, jossa vapaaehtoinen aikuinen tapaa tuettavaa lasta lyhyitä aikoja kerrallaan tämän syntymäkodin ulkopuolella yhteisen ja mielekkään tekemisen parissa. Tukihenkilötoimintaan rinnastettava Kamu- toiminta ei ole niin sitouttavaa kuin tukiperheenä toimiminen ja siinä vapaaehtoistoimijan ei tarvitse jakaa omaan kotiaan. Tavoitteena Kamu- toiminnassakin on luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luomiseen tuettavan lapsen ja aikuisen välille. (Omakamu.fi.)

Luonnollisesti menetetyistä vapaa-ajasta saatavan palkkion suuruuskin vaikuttaa siihen minkä organisaation alaisuuteen hakeuduttaisi, jos tukiperheeksi aiottaisi ryhtyä. Havaitsin tutkielmaa tehdessäni, että aatteellisten järjestöjen maksamat korvaukset ovat lähes nimellisiä verrattuina hyvinvointiyhtymien ja yritysten maksamiin tukiperhekorvauksiin. Taloudellisesta näkökulmasta en näe tukiperhetoiminnan tuottamisen lisääntyvän kolmannen sektorin tuottamana, koska toiminta vaatii paljon erilaisia resursseja ja sitouttaa, eikä ole tekijälleen rahallisesti palkitsevaa. Koen myös tukiperheitä saavien lasten olevan pääsääntöisesti tavallista haastavampia, käytökseltään tai asenteiltaan. Tästä syystä lasten kasvukulttuurista poikkeavaan perheen toimintamalliin sopeutuminen ei aina käy ihan ongelmitta. Tukilasten vierailuviikonloput voivat olla kuormittavia sekä aikuisille että lapsille, etenkin jos lapsella on auktoriteetti- tai vuorovaikutusongelma suhteessaan aikuiseen. Pitkäjänteisyyttä siis vaaditaan toimintaan ryhtyvältä ja mukana olevien perheiden vertaistuki, työnohjaus ja aineettomat "palkkiot" voinevat lisätä tukiperheiden pysyvyyttä.

Tukiperheiden itselleen saama sosiaalinen tuki, mahdollisuus saada heille itselleen huolenpitoa ja ymmärrystä toimintaa ohjaavasta organisaatiosta olisi myös kehityskohde. Tukilasten viikonlopun rakenteiden suunnittelu ennakoivasti ammattilaisen avulla olisi myös hyvä tukimuoto ei-ammattilliselle tukiperheelle. Toiminnan lisääntymistä karsii tukiperheiksi hakeutuvien perheiden vähyys. Lisää tukiperheitä voisi saada rekrytoitua työelämästä jo vetäytyneistä sote- ammattilaisista tai alan opiskelijoista, jotka jo alusta tietäisivät mitä realismia tämä vapaaehtoistyö kantaa selässään. Aineistosta puuttuu tukiperheenä toimineiden perheiden kuuleminen. Vapaaehtoisina toimivien ihmisten mielipiteiden kartoitus heidän työtään tukevasta

rakenteista ja sitä hankaloittavista elementeistä olisi tärkeä näkökulma palvelun tuoteistamisessa ja kehittämisessä.

Lapsen osallisuuden mahdollistamiseen on vasta alettu kiinnittää huomiota varhaiskasvatuslain muutoksen myötä, ja osallisuuden mahdollistuminen tukiperheen toimintakulttuurissa toiminnan mitattavuuden myötä on huomattava kehitysaskel. Tukiperhepalvelun laatukriteerit ovat vasta muovautumassa, mutta niiden avulla sosiaalityöntekijän prosessinohjaus perheen tukemisessa helpottuu ”ihmiseltä -ihmiselle” tehdyn tunnepohjaisen työskentelyn rinnalla ja sijaan. Tutkielmaa työstäessäni pyrin pitämään oman kokemukseni tukiperheenä toimimisesta taustalla, jottei se värittäisi asennettani. Oman työn arviointi ja objektiivisuus oli itselleni kehityskohde tämän kirjallisuuskatsauksen koostamisessa. Koen osapuilleen onnistuneeni näissä puolueettomuuden tavoitteissani. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2018, 224).

LÄHTEET

- Anttonen A. (2017). Marketisation, a powerful transformative idea and ideology. teoksessa Flavia M. Anttonen A., Mätzke M. (toim.). *Social Services Disrupted, Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity*. (223-233, 371). Governance: Edward Elgar Publishing. Haettu 16.10.osoitteesta <https://www.elgaronline.com/display/edcoll/9781786432100/9781786432100.xml>
- Archer M. (1995), *Realist social theory: The morphogenetic approach*, Scotford, (107, 168-169,175). Cambridge: Cambridge University.
- Archer M. (2000), *Being Human: The problem of agency*, (83-85). Cambridge: Cambridge University.
- Archer M. kotisivut. Haettu: 10.10.2022 osoitteesta <https://socialontology.org/people/margaret-archer/research-interests/>
- Flavia M. (2017). Challenges and dilemmas in the provision of social services. Teoksessa Flavia M., Anttonen A., Mätzke M. (toim.) *Social Services Disrupted, Changes, Challenges and Policy Implications for Europe in Times of Austerity*. (391-408). Governance: Edward Elgar Publishing. Haettu 16.10.osoitteesta <https://www.elgaronline.com/display/edcoll/9781786432100/9781786432100.xml>
- Haveri A. & Anttiroiko A-V. (2009) *Kuntajohtaminen: Haasteena paikallisten kilpailu ja yhteistyösuhteiden hallinta*. Teoksessa Karppi, I. & Sinervo, L-M. (toim.) *Governance. Uuden hallintatavan jäsentyminen*, (138-139). Tampere: Tampereen yliopisto.
- Heino E., Kara H. (2021). Lapsiperheiden vanhempien kuvaukset saadusta tuesta poikkeusolojen aikana. Haettu 4.9.2022 osoitteesta <https://tiedejaedistys.journal.fi/article/view/109668/64456>
- Heino T. (2013). Lastensuojelun kehitystrendejä. Teoksessa Heino T., Kaikko K., Pirinen A., Pösö T., Aaltonen S., Bardy M., (toim.) *Lastensuojelun ytimessä*. (85-92), Tampere: Suomen Yliopistopaino Oy.
- Hiilamo H. & Salin S. (2020). Uudistuva palvelujärjestelmä. Teoksessa Laaksonen H., Laitinen H. & Hiilamo H. (toim.) *Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä*, (26-55). Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Hirsijärvi S., Remes P. & Sajavaara P. (2018). *Tutki ja kirjoita*. (223, 260, 224) Porvoo: Bookwell.
- Korhonen A. (2012). toim. *Lastensuojelun tukihenkilön käsikirja*. Saarijärvi. Ehjä ry. Kansalaisyhteiskunta.fi Haettu: 24.10.2022 osoitteesta <https://kansalaisyhteiskunta.fi/tietopankki/kolmas-sektori-suomessa>
- Korpela J., Mäkitalo R., *Julkishallinto murroksessa*, (138-139). Helsinki: Edita Publishing Oy.

- Kuusela P. (2006). "Rakenne, toimijuus ja realistinen yhteiskuntateoria." Teoksessa Kuusela P. ja Niiranen V. (toim.). Realismin haaste sosiaalitieteessä, (220). Kuopio: Oy UNIpress Ab.
- Lapsen tukena – tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta lapsi- ja perhesosiaalityössä, (LATU) Haettu 11.9.2022 osoitteesta <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/yfi/en/research/projects/research-groups/latu>
- Lehto-Lundén T. (2020). Lapsi tukiperheessä. Eksistentiaalisfenomenologinen tutkimus lasten kokemuksista, (12-13, 148). Helsinki: Helsingin yliopisto. Haettu: 4.9.2022 osoitteesta [file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/TiinaLehto-Lund%C3%A9n%20Lapsi%20tukiperheess%C3%A4%20Eksistentiaalisfenomenologinen%20tutkimus%20lasten%20kokemuksista%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Omistaja/Downloads/TiinaLehto-Lund%C3%A9n%20Lapsi%20tukiperheess%C3%A4%20Eksistentiaalisfenomenologinen%20tutkimus%20lasten%20kokemuksista%20(2).pdf)
- Meklin P., Rajala T., Sinervo L-M. & Vakkuri J. (2009). Kunta hyvinvointipalvelujen järjestäjänä – rajallisten voimavarojen tehokkaan hallinnan ongelma. Teoksessa Karppi I., & Sinervo L-M. (toim.). Uuden hallintatavan jäsentyminen (237-274). Tampere: Tampereen yliopisto.
- Nieminen I., Vierula T., Paavilainen E., Pösö T. (2020). Moniammatillinen palvelutarvearviointi Muutoksessa ja Muuttuvassa ympäristössä: lapsi- ja perhepalveluiden ammattilaisten näkemyksiä. Janus vol. 28 (3), (237-253) i.nieminen@kolumbus.fi; Haettu 4.9.2022 osoitteesta <https://journal.fi/janus/article/view/80147/56226>
- Omakamu.fi. Haettu 1.1.2023 osoitteesta https://omakamu.fi/ryhdy-kaaksi/?gclid=CjwKCAiA8OmdBhAgEiwAShr40yUHWJqP-EO1bHuAwNOni7aQEP925XExwk7U9BIKQMpRLY35jPF5RoCg5YQAvD_BwE
- Piiroinen T. (2013), Margaret Archerin dualistinen yhteiskuntateoria: kriittinen tarkastelu pragmatistisesta näkökulmasta. (17-18, 220). Haettu: 9.10.2022 osoitteesta https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/93592/V%c3%a4it%c3%b6skirja_Piiroinen1.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Punainenristi.fi. Haettu 4.1.2023 osoitteesta <https://www.punainenristi.fi/tyomme/apua-maahanmuuttajille/turvapaikanhakijoiden-vastaanotto/>
- Svenlin A-R. (2020). Kannatteleva ja jännitteinen tukiperhetoiminta. Lastensuojelun tukiperhetoiminnan käyttöteoria ja tukisuhteet, (5, 184-194). Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Haettu 3.9.2022 osoitteesta https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/67160/4/978-951-39-8011-5_vaitos31012020pdf.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriön Lapsi ja perhepalvelujen muutosohjelma. Haettu 1.1.2022 osoitteesta <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM026:00/2017>
- Soste.fi, Haettu 24.10.2022 osoitteesta <https://www.soste.fi/jarjestot-ovat-osallisuuden-selkanoja>
- Soste.fi Haettu 20.11.2022 osoitteesta <https://www.soste.fi/STM> Haettu: 24.10.2022 osoitteesta <https://stm.fi/sosiaalipalvelut>
- Ssyk.fi Haettu 20.9.2022 osoitteesta <https://ssyk.fi/jasenjarjestot/>
- THL Haettu: 4.11.2022 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen>

LIITTEET

LIITE 1

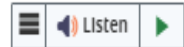
TAULUKKO 2

Aineistonhankintataulukko				
Tietokanta	Hakupäivä	Viitteiden määrä	Viitteet otsikon ja asiasanojen ja vuoden perusteella	Kandidatkielman kriteerit täyttävät viitteet (*= samoja)
Google	4.9.2022	2500	15	4*
Janus	12.9.2022	194	8	1*
Journal.fi	12.9.2022	50	1	1
JYKDOK	1.9.2022	152/ 67	152/ 67	3*
Melinda	2.9.2022	37	3	1*

LIITE 2

LATU hankkeen materiaalia tukisuhdetoiminnan arviointiin

30.11.2022

Materiaalia

Tukisuhdetoiminnan arviointi: TukiArviointi-lomakkeet

- [Manuaali ammattilaiselle lomakkeiden käyttöön / Manual till yrkespersoner för användning av blanketterna](#)

Tukihenkilötoiminta / Stödpersonverksamhet

- [Lapsen lomake / Barnets blankett](#)
- [Huoltajan lomake / Vårdnadshavarens blankett](#)
- [Tukihenkilön lomake / Stödpersonens blankett](#)

Tukiperhetoiminta / Stödfamiljverksamhet

- [Lapsen lomake / Barnets blankett](#)
- [Huoltajan lomake + lisäosa / Vårdnadshavarens blankett + tilläggsdel](#)
- [Tukiperheen lomake / Stödfamiljens blankett](#)

Tukisuhdetoiminnassa käytettävät kortit / Korten för stödförhållande verksamhet

- [Auttava tukisuhde -kortit / Ett hjälpande stödförhållande -korten: etuosa/framsida, takaosa/baksida](#)
- [Tukisuhteessa tapahtuu -kortit / Det händer i stödförhållandet -korten: etuosa/framsida, takaosa/baksida](#)

Sarjakuva

- [Mitä sinä ajattelet tukiperheestäsi tai tukihenkilöstäsi? A4 / Vad tänker du om din stödfamilj tai stödperson? A4](#)
- [Mitä sinä ajattelet tukiperheestäsi tai tukihenkilöstäsi? A3 / Vad tänker du om din stödfamilj tai stödperson? A3](#)

LIITE 3

LATU hankkeen arviointilomake tukiperheelle

Tukiperheen lomake

Vastaajan nimi:

Lapsen/nuoren nimi:

Tukiperhetoiminnan arviointi

Seuraavien väittämien avulla voit arvioida toimintaasi tukiperheenä sekä suhdettasi lapseen, jolle toimit tukiperheenä. Täytettyäsi lomakkeen ammattilainen käy vastaukset läpi kanssasi.

Rastita omaa näkemystäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto. Mikäli joku väittämistä ei sovellu tilanteeseesi, jätä vastaamatta siihen. Voitte halutessanne täyttää lomakkeen myös yhdessä tukiperheen toisen aikuisen kanssa.

Minä tukiperheenä

1. Tukiperheenä toimiminen tuottaa minulle iloa.
2. Luotan siihen, että selviydyn tukiperheenä eteen tulevista haasteista.
3. Olen pettynyt siihen, millaista tukiperheenä toimiminen on.

Minun ja tukilapsen välinen suhde

4. Koen, että lapsi on minulle läheinen.
5. Perheeni ja lapsi sovimme hyvin yhteen.
6. Minä ja lapsi olemme kiinnostuneita samoista asioista.
7. Olen osoittanut kiinnostusta asioihin, joista lapsi on innostunut.

Täysin eri mieltä	Osoittain eri mieltä	Siltä väliltä	Osoittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐

8. Minun ja lapsen on helppo keksiä puhuttavaa tai yhteistä tekemistä.
9. Minusta tuntuu, että lapsi tekisi mieluummin jotain muuta kuin viettäisi aikaa perheemme kanssa.
10. Lapsi on edistynyt yhdessä tai useammassa asiassa (esim. sosiaaliset taidot, itsetunto) tukisuhteemme aikana.
11. Koen turhautumista, koska lapsen tilanteessa ei ole tapahtunut muutosta.
12. Tukilapsi ja omat lapseni viihtyvät hyvin toistensa seurassa.
13. Koen, että lapsen ja / tai hänen perheensä vaikeudet kuormittavat minua.
14. Yhteistyö lapsen vanhempien / vanhemman kanssa on ollut sujuvaa.

Tukiperhetoiminnan toteutuminen ja tuki

15. Tukisuhteelle asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.
16. Tapoissamme lapsen kanssa ovat toteutuneet säännöllisesti ja sovitun mukaisesti.
17. Perheellämme on vaikeuksia löytää aikaa lapsen tapaamisiin.
18. Tukiperheenä toimiminen vie minulta enemmän voimavaroja kuin oletin.
19. Olen saanut tukiperhetoiminnasta vastaavalta ammattilaiselta tarvitsemäni tuen.

20. Mitä myönteistä haluaisit kertoa lapselle / nuorelle kuluneesta vuodesta?

Kiitos vastauksestasi.

Kaustia-Johanna Hännälä
Copyright LATU-hanke 2022

